

N:o 109.

Af Herr N. Fosser: Om anvisande af statslån för byggande af jernvägar dels mellan Norsholms station och sjön Risten och dels mellan Norrköping och Gamleby.

Att goda kommunikationer utgöra ett oeftergifligt vilkor för tillgodogörandet af många naturtillgångar, som för närvarande inom Sverige ligga obegagnade samt för utvecklingen af en industri, som derifrån hemtar näring, erkännes i samma mån allmänna som verkningarna af de under senare åren öppnade kommunikationsanstalter blifva synliga. Ej underligt då att i de flesta delar af landet som sakna goda kommunikationer, stora ansträngningar göras för att söka åstadkomma sådana. De bemödanden, som i denna riktning göras, torde i allmänhet äfven få anses vara så mycket mera berättigade, som erfarenheten ådagalagt, att på de flesta ställen, der nya kommunikationsvägar blifvit anlagda med beräkning att endast motsvara den trafik för hvilken de varit afsedda och med undvikande af onödiga påkostnader, fördelen af deras begagnande så värderats, att frakttaxorna kunnat sättas tillräckligt höga för att lemna nöjaktig afkastning på det i anläggningen använda kapital. Men orternas förmåga att för dylika företag anskaffa medel inskränka sig i allmänhet till en aktieteckning motsvarande $\frac{1}{3}$ af anläggningsskapitalet, åtminstone när fråga är om jernvägsanläggningar. Hittills har det varit möjligt att för väl beräknade jernvägsbyggnader inom landet upplåna återstoden mot obligationer, men erfarenheten visar nu att kapitalbildningen icke är tillräckligt stor för att kunna så väl lemna förslag till näringarna som lån till fortsätta jernvägsbyggnader. Det återstår då för de orter, som ej ännu fått den förbättring i kommunikationen hvaraf de äro i behof, att antingen vänta för en obestämd tid eller söka få utländska entreprenörer att med utländskt kapital åstadkomma byggnaderna, eller ock att vända sig till staten med anhållan om låneunderstöd.

Hvad beträffar utförandet af jernvägsbyggnader genom utländska entreprenörer, så har den hittills vunna erfarenheten icke verkat att stadga en mening om fördelen deraf. Att åter afstanna med enskilda jernvägsbyggnader lär ej heller kunna anses fördelaktigt, då den stock af ingenjörer och arbetare som nu äro inöfvade till sådana arbeten skulle blifva skingrad och när jernvägsbyggnaderna åter skulle påbörjas endast med svårighet kunde sammanbringas. Deremot torde det icke böra anses oriktigt utan tvärtom i högsta grad gagneligt att staten under närvarande förhållanden, med begagnande af den större kredit staten eger framför den enskilde, ökar sin egen upplåning för fortsättningen af statens jernvägsbyggnader med det belopp, hvarmed det kan anses lämpligt att understödja enskilda jernvägsföretag.

Under antagande att dessa allmänna åsikter skola vinna godkännande, anser jag mig böra framhålla behovet för de delar af Östergötland som äro belägna söder och öster om Östra stambanan att erhålla låneunderstöd för utförande af derstädes påtänkta jernvägsanläggningar. En vidt omfattande plan finnes uppgjord för anläggning af en jernväg utgående från Norrköping till Söderköping, Waldemarsvik och i Gamleby sammanträffande med den jernväg som från Westervik är afsedd att öfver Öfverum och Åtvidaberg möta en från Norsholm utgående jernväg, och utsigt saknas icke att denna sistnämnda jernväg från Norsholm kan komma att fortsättas till någon station på Palsboda—Finspongs jernväg. När härtill lägges att en jernvägsanläggning är starkt påtänkt mellan Westervik och Hultsfred samt att alla dessa vägar skola byggas af 3 fots spårvidd, så är här frågan om ett jernvägssystem af omkring 40 mil uti orter der en tillräcklig trafik bör kunna påräknas för att tillförsäkra jernvägarne en nöjaktig inkomst. Det torde icke behöfva sägas något vidare för att ådagalägga vigten för landet af dessa jernvägar och billigheten deraf att de af staten erhålla låneunderstöd i fall, såsom jag antager, Riksdagen kommer att besluta att, vare sig anvisa visst lånebelopp för enskilda jernvägar, eller ställa till Regeringens disposition ett större belopp att dermed i låneväg understödja sådana enskilda jernvägar, som befordra landets utveckling och af lån äro i behof.

På grund af det anförda vägar jag vördsamt föreslå att Riksdagen måtte besluta:

- 1:o). att det bolag, som bildat sig under benämning Norsholm—Ristens kommunikations-aktiebolag och som har för ändamål att anlägga jernväg mellan Norsholms station på Östra stambanan och sjön Risten, må, på de vilkor Riksdagen kan finna lämpligt närmare bestämma och derest bolaget anlägger en 3 fots jernväg från Norsholm till Bersbo, en bana från Westervik till

- mötes, erhålla ett lån motsvarande $\frac{2}{3}$ af anläggningskostnaden, eller 800,000 kronor; samt
- 2:o). att det bolag, som bildar sig för att till en början på sträckningen mellan Norrköping och Gamleby anlägga jernväg med 3 fots spårvidd mellan Norrköping och Waldemarsvik, må, på de villkor Riksdagen kan finna lämpligt närmare bestämma, erhålla ett lån motsvarande $\frac{2}{3}$ af anläggningskostnaden, eller 2,300,000 kronor.

Om remiss af denna motion till Stats-Utskottet anhålles, och skall jag dit aflemna kartor och öfriga handlingar rörande nu ifrågavarande jernvägsanläggningar.

Stockholm den 28 Januari 1876.

N. Fosser.
